

Opis modułu kształcenia

Nazwa modułu (przedmiotu)		Najczęściej spotykane problemy kliniczne z chirurgii - FAKULTET			Kod podmiotu	ZCK, ZCN, ZDS, ZPF-1, ZCT, ZCE
Kierunek studiów		Lekarski				
Profil kształcenia		praktyczny				
Poziom studiów		jednolite studia magisterskie				
Specjalność		-				
Forma studiów		stacjonarne / niestacjonarne				
Semestr studiów		X				
Tryb zaliczenia przedmiotu		Zaliczenie		Liczba punktów ECTS: 2 pkt		Sposób ustalania oceny z przedmiotu
Formy zajęć i inne	Liczba godzin zajęć w semestrze			Sposoby weryfikacji efektów kształcenia w ramach form zajęć	Waga w %	
	Całkowita	Pracy studenta	Zajęcia kontaktowe			
Wykłady	12	-	12	Zaliczenie testowe	20%	
Seminaria	34	14	20	Zaliczenie ustne lub pisemne	60%	
Ćwiczenia praktyczne	-	-	-			
Samokształcenie	14	14	-	Przygotowanie materiałów i prezentacji	20%	
Razem:		60	28	32	Razem	100 %
Kategoria efektów	Lp.	Efekty kształcenia dla modułu (przedmiotu)			Sposoby weryfikacji efektu kształcenia	Efekty kierunkowe
Wiedza	ZCK					
	1.	zna i rozumie epidemiologię i etiologię najczęstszych chirurgicznych schorzeń klatki piersiowej; objawy, podstawową diagnostykę, zasady ich rozpoznawania i podstawowe metody leczenia			zaliczenie pisemne lub ustne	F.W1/ F.W10
	2.	potrafi prawidłowo odczytać zdjęcie rtg klatki piersiowej, rozpoznać zmiany widoczne w tomografii komputerowej. Zna i rozumie sposoby postępowania doraźnego i planowego; metody leczenia zachowawczego i ogólnie zasady leczenia operacyjnego. Zna podstawy techniki punkcji i drenażu jamy opłucnowej, opieki nad chorym po drenażu, wideotorakoskopii i torakotomii tj. monitorowania parametrów życiowych chorego, funkcjonowania systemów drenażowych, stosowania leków przeciwbólowych, okołooperacyjnej antybiotykoterapii i profilaktyki przeciwzakrzepowej oraz rehabilitacji oddechowej i ruchowej tych chorych			zaliczenie pisemne lub ustne	F.W3/ F.W4/ F.W5/ F.W10
	ZCN					
	1.	a) zna i rozumie mechanizm powstawania objawu otrzewnowego, najczęstsze przyczyny i objawy zapalenia otrzewnej b) zna zasady różnicowania ostrego brzucha z innymi ostrymi schorzeniami przewodu pokarmowego c) zna zasady różnicowania ostrego brzucha z ostrymi schorzeniami narządu rodno u kobiet d) zna zasady różnicowania ostrego brzucha z ostrymi schorzeniami narządów układu moczowo-płciowego d) zna zasady różnicowania ostrego brzucha z chorobami metabolicznymi e) zna zasady kwalifikacji do leczenia chirurgicznego, z uwzględnieniem zabiegów małoinwazyjnych oraz najczęstsze powikłania zabiegów operacyjnych i inwazyjnych procedur diagnostyczno-leczniczych f) zasady kwalifikacji do operacji, przygotowanie pacjenta do operacji, najczęstsze powikłania pooperacyjne, rodzaj znieczulenia			zaliczenie pisemne lub ustne	F.W1/ F.W3/ F.W4/ F.W5

	2.	a) zna i rozumie przebieg kliniczny niedrożności w zależności od przyczyny i poziomu niedrożności przewodu pokarmowego b) zna zasady różnicowania niedrożności mechanicznej z niedrożnością porażenną i innymi ostrymi schorzeniami jamy brzusznej c) zna zasady kwalifikacji do leczenia chirurgicznego, oraz najczęstsze powikłania zabiegów operacyjnych i inwazyjnych procedur diagnostyczno-leczniczych d) zna zasady kwalifikacji do operacji, przygotowanie pacjenta do operacji, najczęstsze powikłania pooperacyjne, rodzaje znieczulenia	zaliczenie pisemne lub ustne	F.W1/ F.W3/ F.W4/ F.W5
	3.	a) zna zasady różnicowania żółtaczki mechanicznej w oparciu o objawy, badania laboratoryjne i obrazowe b) zna objawy zapalenia dróg żółciowych c) zna zasady kwalifikacji do leczenia chirurgicznego i endoskopowego oraz najczęstsze powikłania zabiegów operacyjnych i inwazyjnych procedur diagnostyczno-leczniczych u chorych z żółtaczką d) zna zasady kwalifikacji do operacji, przygotowanie pacjenta do operacji, najczęstsze powikłania pooperacyjne, rodzaj znieczulenia w guzach pola trzustkowo - dwunastniczego	zaliczenie pisemne lub ustne	F.W1/ F.W3/ F.W4/ F.W5
	4.	a) zna i rozumie zróżnicowany obraz kliniczny po urazie brzucha w zależności od mechanizm urazu i rodzaju obrażeń wewnątrzbrzusznych b) zna zasady strategii postępowania diagnostycznego w oparciu o badania laboratoryjne i obrazowe c) zna zasady leczenia zachowawczego i chirurgicznego, w tym zasady kwalifikacji do zabiegów małoinwazyjnych d) wskazania i zasady stosowanie intensywnej terapii	zaliczenie pisemne lub ustne	F.W6/ F.W7/ F.W8 F.W10
	5.	a) zna zasady doboru badań laboratoryjnych i obrazowych w ostrych chorobach chirurgicznych b) zna zaburzenia równowagi kwasowo – zasadowej w ostrych chorobach chirurgicznych i sposoby ich leczenia c) zna zasady równowagi wodno – elektrolitowej w ostrych chorobach chirurgicznych i ich leczenie d) zna najczęstsze objawy radiologiczne ostrych schorzeń jamy brzusznej	zaliczenie pisemne lub ustne	E.W38/ E.W39 F.W4/ F.W10
	ZDS			
	1.	a) zna i rozumie najczęstsze przyczyny i objawy ostrego zapalenia trzustki b) zna zasady różnicowania ostrego zapalenia trzustki z innymi ostrymi schorzeniami przewodu pokarmowego c) zna zasady różnicowania ostrego zapalenia trzustki z zawałem mięśnia sercowego i innymi ostrymi schorzeniami kardiologicznymi (w tym tętniakiem rozwarstwiającym aorty) d) zna zasady różnicowania ostrego zapalenia trzustki z ostrymi stanami ginekologicznymi (w tym ciążą pozamaciczną) e) zna zasady różnicowania ostrego zapalenia trzustki z ostrymi powikłaniami chorób metabolicznych (w tym kwasica ketonowa) f) zna zasady leczenia zachowawczego ostrego zapalenia trzustki oraz kwalifikacji do leczenia chirurgicznego oraz najczęstsze powikłania chirurgiczne g) zna, potrafi rozpoznać i wdrożyć leczenie powikłań ostrego zapalenia trzustki (w tym wstrząsu, ARDS, ostrej niewydolności nerek, DIC, sepsy).	zaliczenie pisemne lub ustne	F.W1/ F.W3
	2.	a) zna zasady rozpoznawania przewlekłego zapalenia trzustki b) zna zasady różnicowania niewydolności zewnątrzwydzielniczej trzustki oraz zaburzeń w wydzielaniu hormonów przez wyspy trzustkowe (w tym cukrzycę o innej etiologii) c) zna zasady leczenia zachowawczego przewlekłego zapalenia trzustki (w tym postępowanie dietetyczne, wdrażanie intensywnej insulinoterapii przy zaburzeniach wydzielania insuliny przez komórki β)	zaliczenie pisemne lub ustne	F.W1/ F.W3

	3.	a) zna zasady różnicowania łagodnych i złośliwych guzów trzustki b) zna objawy insulinoma, glukagonoma c) potrafi zróżnicować hipoglikemię reaktywną od hipoglikemii wynikającej z insulinoma d) zna zasady diagnostyki insulinoma (w tym potrafi ocenić próbę głodową) d) zna zasady postępowania dietetycznego przy hipoglikemii reaktywnej e) zna zasady diagnostyki obrazowej insulinoma, glukagonoma	zaliczenie pisemne lub ustne	F.W1/ F.W3
	4.	a) zna i rozumie różnice w zespole stopy neuropatycznej, niedokrwiennej i mieszanej b) zna zasady diagnostyki poszczególnych typów zespołu stopy cukrzycowej c) zna zasady profilaktyki zespołu stopy cukrzycowej (w tym rozpoznawanie polineuropatii cukrzycowej) d) zna zasady leczenia zespołu stopy cukrzycowej e) zna zasady kwalifikacji do zbiegów inwazyjnych oraz amputacji kończyny	zaliczenie pisemne lub ustne	F.W1/ F.W3
	ZPF			
	1.	znajomość nowoczesnych metod diagnostyki w nowotworach neuroendokrynnych	zaliczenie pisemne lub ustne	E.W7/ F.W10
	2	znajomość aktualnych metod terapii w tym leczenia chirurgicznego stosowanych w nowotworach gruczołów wydzielania wewnętrznego	zaliczenie pisemne lub ustne	E.W7/ F.W3/ F.W4/ F.W10
	ZCT			
		zna i rozumie przyczyny, objawy, zasady diagnozowania oraz postępowania terapeutycznego w odniesieniu do najczęstszych chorób wymagających interwencji chirurgicznej u dzieci w tym w szczególności: a) ostrych i przewlekłych chorób jamy brzusznej; b) złamań kości i urazów narządów c) wad rozwojowych wymagających leczenia chirurgicznego	zaliczenie testowe	F.W2/ F.W.4/ F.W.5/ F.W.10
		zna problematykę współcześnie wykorzystywanych badań obrazowych w schorzeniach chirurgicznych u dzieci. Zna zasady bezpieczeństwa okołoperacyjnego, przygotowania do zabiegu operacyjnego oraz postępowania pooperacyjnego u dzieci	zaliczenie testowe	F.W2/ F.W.4/ F.W.5/ F.W.10
	ZCE			
		zna i rozumie podstawy opieki chirurgicznej w zakresie: gospodarki wodno elektrolitowej i kwasowo zasadowej, przetaczania płynów, krwi i preparatów krwiozastępczych, leczenia żywieniowego, rozpoznania wstrząsu i zasad postępowania w resuscytacji krążeniowo-oddechowej, postępowania przed, około i pooperacyjnego, postępowania p/bólowego, rozpoznania zakażeń i antybiotykoterapii, postępowania w urazach, oparzeniach i odmrożeniach, aspektów etycznych i prawnych	zaliczenie testowe	F.W3/ F.W4
Umiejętności		zna i rozumie przyczyny, objawy, zasady diagnozowania oraz postępowania terapeutycznego w odniesieniu do najczęstszych chorób wymagających interwencji chirurgicznej, z uwzględnieniem odrębności wieku dziecięcego, w tym w szczególności ostrych i przewlekłych chorób jamy brzusznej.	zaliczenie testowe	F.W10
		zna i rozumie podstawy rozpoznania, diagnostyki i chirurgicznego leczenia chorób nowotworowych z zakresu górnego i dolnego odcinka przewodu pokarmowego, przygotowanie pacjenta do operacji, rodzaje znieczulenia, leczenie pooperacyjne z terapią przeciwbólową i monitorowaniem pacjenta.	zaliczenie testowe	F.W3/ F.W4/ F.W5/
	1.	przeprowadza diagnostykę różnicową najczęstszych chorób osób dorosłych i dzieci	zaliczenie ustne	E.U12
	2.	ocenia i opisuje stan somatyczny i psychiczny pacjenta	zaliczenie ustne	E.U13

	3	rozpoznaje stany bezpośredniego zagrożenia życia	zaliczenie ustne	E.U14
	4.	interpretuje badania laboratoryjne i identyfikuje przyczyny odchyleń	zaliczenie ustne	E.U24
	5.	planuje konsultacje specjalistyczne	zaliczenie ustne	E.U32
Kompetencje społeczne	ZCK			
	1.	potrafi rozpoznać objawy najczęstszych ostrych schorzeń chirurgicznych klatki piersiowej, przeprowadzić diagnostykę w oparciu głównie o badania obrazowe i odpowiednio wyselekcjonować chorych wymagający leczenia torakochirurgicznego	zaliczenie testowe	F.W1/ F.W10
	2.	potrafi rozpoznać objawy mogące sugerować raka płuca jak i wdrożyć odpowiednie postępowanie prowadzące do jego wczesnego rozpoznania u chorych z czynnikami ryzyka, zna zasady dalszej diagnostyki i zasad terapii	zaliczenie testowe	F.W3/ F.W4/ F.W5/ F.W10
	ZCN			
	1.	potrafi rozpoznać objawy ostrego brzuch i przeprowadzić różnicowanie z innymi chorobami nie wymagającymi leczenia operacyjnego	zaliczenie testowe	F.W1/ F.W3/ F.W4/ F.W5
	2.	potrafi przygotować pacjenta do pilnej operacji, monitorować chorego po operacji i stosować leczenie przeciwbólowe. Potrafi rozpoznać najczęstsze powikłania po operacjach ze wskazań pilnych	zaliczenie testowe	F.W1/ F.W3/ F.W4/ F.W5
	3.	potrafi zróżnicować główne przyczyny żółtaczki mechanicznej i zaproponować odpowiednie postępowanie lecznicze	zaliczenie testowe	F.W1/ F.W3/ F.W4/ F.W5
	4.	potrafi rozpoznać i zróżnicować obrażenia wewnątrzbrzuszne po urazie tęnym i przenikającym brzucha	zaliczenie testowe	F.W6/ F.W7/ F.W8 F.W10
	5	potrafi zinterpretować wyniki badań laboratoryjnych u chorych wymagających pilnej operacji, w tym równowagi kwasowo-zasadowej i wodno-elektrolitowej oraz badań radiologicznych	zaliczenie testowe	E.W38/ E.W39 F.W4/ F.W10
	ZDS			
	1.	potrafi rozpoznać objawy ostrego zapalenia trzustki przeprowadzić różnicowanie z innymi chorobami będącymi stanami zagrożenia życia i prowadzić leczenie schorzenia podstawowego oraz jego powikłań	zaliczenie testowe	F.W1/ F.W3
	2.	potrafi rozpoznać przewlekłe zapalenia trzustki, wdrożyć leczenie zachowawcze w tym dietetyczne oraz insulinoterapię	zaliczenie testowe	F.W1/ F.W3
	3.	potrafi różnicować guzy trzustki w oparciu o badania dodatkowe. Potrafi prowadzić diagnostykę najczęstszych guzów neuroendokrynnych (insulinoma, glukagonoma) oraz zalecić odpowiednie leczenie.	zaliczenie testowe	F.W1/ F.W3
	4.	potrafi rozpoznać i zróżnicować stopę neuropatyczną, niedokrwienną i mieszaną oraz zastosować odpowiednie leczenie zachowawcze lub zakwalifikować do leczenia operacyjnego.	zaliczenie testowe	F.W1/ F.W3
	ZPF			

	1.	umiejętność rozpoznawania rzadko występujących nowotworów neuroendokrynnych i nabycie wiedzy o nowoczesnych metodach diagnostycznych i terapeutycznych stosowanych w tych chorobach	zaliczenie testowe	E.W7/ F.W3/ F.W4/ F.W10
	ZCT			
		potrafi rozpoznać objawy ostrego brzucha u dzieci i przeprowadzić różnicowanie z innymi chorobami nie wymagającymi leczenia operacyjnego	zaliczenie testowe	F.W2
		potrafi przygotować dziecko do pilnej operacji, monitorować chorego po operacji i stosować leczenie przeciwbólowe. Potrafi rozpoznać najczęstsze powikłania po operacjach ze wskazań pilnych	zaliczenie testowe	F.W3/ F.W4/ F.W5
		potrafi zinterpretować wyniki badań laboratoryjnych u dzieci wymagających pilnej operacji oraz badań radiologicznych		F.W10
	ZCE			
	1.	potrafi przygotować pacjenta do planowej operacji, monitorować chorego po operacji i stosować leczenie przeciwbólowe	zaliczenie testowe	F.W3/ F.W4
	2.	potrafi rozpoznać najczęstsze schorzenia chirurgiczne, w tym nowotwory w oparciu o obraz kliniczny i wyniki badań. Potrafi różnicować i rozpoznać najczęstsze powikłania po operacjach planowych	zaliczenie testowe	F.W10
	3.	potrafi w zakresie podstawowym rozpoznać i różnicować obrażenia wielonarządowe, w tym wstrząs i wdrożyć odpowiednie postępowanie.	zaliczenie testowe	F.W3/ F.W4/ F.W5/

Prowadzący

Forma zajęć	Prowadzący zajęcia (tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko)	
Wykłady	Prof. dr hab. n. med. Marek Rokicki	ZCK
	Dr hab. n. med. Wojciech Korlacki, Lek. med. Karolina Bień	ZCT
	Dr n.med. Witold Truchanowski	ZCE
Seminaria	Dr hab. n. med. Damian Czyżewski Dr hab. n.med. Mariusz Adamek Dr n.med. Marek Filipowski Dr n.med. Jacek Wojtacha	ZCK
	Dr hab. n. med. Jerzy Piecuch Dr hab. n. med. Maciej Wiewióra Dr n. med. Monika Szrot Lek. med. Maciej Twardzik	ZCN
	Prof. dr hab. n. med. Krzysztof Strojek Dr n.med. Aleksandra Szymborska-Kajane Dr n.med. Marta Wróbel Dr n.med. Dominika Rokicka	ZDS
	Dr n. med. Wanda Foltyn Dr n. med. Violetta Rosiek Dr n. med. Janusz Strzelczyk	ZPF

Treści kształcenia

Wykłady	Semestr X	Metody dydaktyczne	Prezentacja
Lp.	Tematyka zajęć		Liczba godzin
ZCK			
1.	Rak płuca-epidemiologia, diagnostyka i leczenie operacyjne		1,5
2.	Perforacja przełyku		1,5
ZCT			
1.	Ostre schorzenia jamy brzusznej u dzieci (zapalenie wyrostka, wgłobienie jelit, niedrożność) oraz tzw. „ostra moszna”		1
1	Wady wrodzone wymagające interwencji chirurgicznej(zarośnięcie przełyku, zarośnięcie XII-cy i jelit, zarośnięcie odbytu, pylorostenoz, przepuklina przeponowa, wytrzewienie wrodzone i przepuklina pępowinowa)		1
3.	Urazy u dzieci (urazy kostne, urazy czaszkowo-mózgowe, urazy brzucha, urazy klatki piersiowej, oparzenia)		1
ZCE			
1.	Patofizjologia schorzeń jamy brzusznej		2
2.	Podstawy chirurgii w zakresie urazów, zasad przetaczania płynów, krwi i preparatów krwiozastępczych, rozpoznania rodzajów wstrząsów, podstaw gojenia ran, zakażeń w chirurgii, postępowania przed około i pooperacyjnego, pierwszej pomocy w nagłych przypadkach		2
3.	Podstawy z chirurgicznego leczenia chorób endokrynologicznych, zasady kwalifikacji do operacji, przygotowanie pacjenta do operacji, najczęstsze powikłania pooperacyjne, rodzaj znieczulenia chirurgii dziecięcej		2
Razem liczba godzin:			12

Seminarium	Semestr X	Metody dydaktyczne	Model aktywnego uczenia się
Lp.	Tematyka zajęć		Liczba godzin
ZCK			
1.	Pierwotna samoistna odma opłucnowa		2
2.	Ropniak opłucnej, zstępujące martwicze zapalenie śródpiersia		2
3.	Tępe urazy klatki piersiowej		2
ZCN			
1.	Zapalenie otrzewnej: diagnostyka różnicowa z ostrymi schorzeniami jamy brzusznej nie wymagającymi leczenia chirurgicznego, kwalifikacja do leczenia chirurgicznego		2
2.	Niedrożność przewodu pokarmowego: objawy, różnicowanie w zależności od objawów osiowych, kwalifikacja do leczenia chirurgicznego		1
3.	Kamicą dróg żółciowych a guzy pola trzustkowo-dwunastniczego: zasady różnicowania w badaniach laboratoryjnych i obrazowych, kwalifikacja do leczenia chirurgicznego		1
4.	Obrażenia narządów jamy brzusznej w następstwie urazów mechanicznych: uszkodzenia narządów miękkich i jelit		1
5.	Diagnostyka laboratoryjna u chorych chirurgicznych: dobór badań i ich interpretacja		1
ZDS			
1.	Ostre zapalenie trzustki: przyczyny, objawy, diagnostyka różnicowa z innymi schorzeniami zagrażającymi życiu; ocena powikłań; leczenie stanu ostrego oraz powikłań.		1
2.	Przewlekłe zapalenie trzustki: przyczyny, objawy zaburzeń zewnątrzwydzielniczych oraz wewnątrzwydzielniczych trzustki, rozpoznanie, leczenie zachowawcze.		1

3.	Guzy trzustki: torbiele, rak- różnicowanie. Insulinoma, glukagonoma- diagnostyka i leczenie.	1
4.	Zespół stopy cukrzycowej- rozpoznawanie i leczenie stopy niedokrwiennej, neuropatycznej i mieszanej. Profilaktyka zespołu stopy cukrzycowej	1
ZPF-1		
1.	Diagnostyka i leczenie nowotworów neuroendokrynnych jelita cienkiego i grubego. Zagrożenia związane z zespołem rakowiaka.	2
2.	Najczęstsze nowotwory neuroendokrynnie trzustki - nowoczesne metody diagnostyki i leczenia.	2
Razem liczba godzin:		20

Samokształcenie	Metody dydaktyczne	Przygotowywanie do zajęć z wykorzystaniem zasobów bibliotecznych SUM Przygotowywanie prezentacji multimedialnych
------------------------	---------------------------	---

Zgodnie z Regulaminem Studiów SUM w Katowicach przy zaliczeniu na ocenę i egzaminach stosuje się następująca skalę ocen:

OCENA	SŁOWNIE
5	bardzo dobry
4,5	ponad dobry
4	dobry
3,5	dość dobry
3	dostateczny
2	niedostateczny

KRYTERIA OCENIANIA:

- Ocena **bardzo dobra (5)**: student zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty kształcenia i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu bardzo dobrym
- Ocena **ponad dobra (4,5)**: student zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty kształcenia i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu ponad dobrym
- Ocena **dobra (4)**: student zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty kształcenia i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dobrym
- Ocena **dość dobra (3,5)**: student zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty kształcenia i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dość dobrym
- Ocena **dostateczna (3)**: student zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty kształcenia i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dostatecznym

ZALICZENIE - student zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty kształcenia i potrafi je zastosować w praktyce.

Literatura podstawowa:

1.	Noszczyk W. Chirurgia t.1-2. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2009
2.	Kulig J, Nowak W. Ostry brzuch. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2007
3.	Bagłaj M, Kaliciński P. Chirurgia Dziecięcia, PZWL, Warszawa 2016
4.	Gajewski P, Szczeklik A. Interna Szczeklika 2016. Medycyna praktyczna Wyd. 7, Kraków 2016
5.	Sieradzki J. Cukrzyca. Via Medica; Gdańsk 2015

Literatura uzupełniająca:

1.	Szmidt J, Kużdżał J. Podstawy chirurgii t 1-2. Medycyna Praktyczna, Kraków 2010.
2.	Noszczyk W. Chirurgia- repetytorium. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2014
3.	Górala R. ZARYS chirurgii. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 1992
4.	Garden OJ, Bradbury AW, Forsythe JLR, Parks RW. Chirurgia. Podręcznik dla studentów. Urban & Partner, Wrocław 2009
5.	Czernik J. Chirurgia Dziecięca. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2005
6.	Wagner A. Chirurgia dziecięca – Poradnik dla lekarzy pierwszego kontaktu. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2003.
7.	Rokicki W, Rokicki M. Kompendium najczęstszych ropnych chirurgicznych schorzeń klatki piersiowej. Wydawnictwo Śląsk Katowice 2008
8.	Rokicki W, Rokicki M. Tępy uraz klatki piersiowej. Wydawnictwo Śląsk Katowice 2005